

Riktlinjer för godkännande av fristående förskolor och fritidshem

Bun/2013:617 690

1 INLEDNING

Enligt skollagen (2010:800) får enskild bedriva förskola och fritidshem efter godkännande av den kommun där verksamheten ska bedrivas.¹ Godkännande ska lämnas om den enskilde bedöms ha förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen, bl.a. förskolans/fritidshemmets möjligheter att arbeta efter skollagens regler för verksamheten samt läroplanens mål och riktlinjer.

Det är kommunen som har tillsynsansvar över de fristående verksamheter som fått tillstånd att bedriva verksamhet. Tillsynen ska omfatta i vilken mån föreskrifterna för verksamheten följs. I kommunfullmäktiges reglemente för barn- och utbildningsnämnden anges att nämnden ansvarar för vad som i skollag och skolförordning ligger på kommunen, hemkommunen, styrelsen, offentlig huvudman och liknande avseende förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem.

Föreliggande riktlinjer fastställer hur en inkommen ansökan om att starta fristående förskola och/eller fritidshem behandlas.

1.1 Definition

I skollagen (2010:800) som trädde i kraft 1 augusti 2010 och tillämpas från och med 1 juli 2011 definieras att förskola som bedrivs av enskild ska benämnas *fristående förskola* och är också den definition som används i detta dokument. Definitionen motsvarar den tidigare benämningen *enskild förskola*.

2 STYRDOKUMENT

Nedan angivna styrdokument ska ligga till grund för beslut om godkännande och tillsyn av fristående verksamhet.

Skollagen (2010:800)

¹ För fritidshem som anordnas vid en fristående skolenhet med förskoleklass, grundskola eller grundsärskola är det Skolinspektionen som handlägger ärenden om godkännande av enskild huvudman och därefter har tillsynsansvar. Dessa riktlinjer omfattar således inte fritidshem som står under tillsyn av Skolinspektionen.

Skolförordning (2011:185)
 Läroplan för förskolan (Lpfö 98, reviderad 2010)
 Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11)
 Skolverkets allmänna råd med kommentarer om förskolan
 Skolverkets allmänna råd och kommentarer för kvalitet i fritidshem
 Skolverkets allmänna råd med kommentarer för pedagogisk omsorg
 FN:s konvention om barnets rättigheter
 Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande
 behandling²
 Diskrimineringslagen (2008:567)²

3 ANSÖKAN OM ATT BEDRIVA FRISTÅENDE FÖRSKOLA OCH FRITIDSHEM

Om den enskilde i ansökan visar att verksamhet kan drivas enligt gällande föreskrifter är kommunen skyldig att lämna godkännande för verksamheten samt lämna bidrag enligt regler för offentliga bidrag på lika villkor. Information om hur den enskilde går tillväga finns publicerad på kommunens hemsida. Där finns också ansökningsblankett publicerad om där framgår vad den enskilde ska bifoga sin ansökan.

När ansökan inkommer till utbildningsförvaltningen ska den diarieföras.

3.1 Kontroll av huvudmannens ekonomiska ställning

Som ett led i att utreda huvudmannens förutsättningar för att driva verksamhet ska en kreditupplysning tas. I förekommande fall kan det även finnas anledning att ta kreditupplysning för ställföreträdare för huvudmannen. Vid utbildningsförvaltningens handläggning inhämtas upplysningar om huvudmannens ekonomiska status via gällande ramavtal för kreditinformation.

3.2 Samordning med Räddningstjänsten och Miljökontoret

I de fall barn- och utbildningsnämnden inte upplåter lokal, ska den enskilde huvudmannen ombesörja bygglov för den verksamhet som tillståndet avser. I ansökan ska finnas ritningar över de lokaler som tillståndet avser. Huvudmannen kontaktar brand- respektive miljömyndigheten (räddningstjänsten respektive miljökontoret) för att få deras godkännande av lokalerna. Även utemiljön beskrivs i detta sammanhang. Det är huvudmannens ansvar att utbildningsförvaltningen får ta del av aktuella utlåtanden/beslut.

3.3 Samlad bedömning av förutsättningar

Utbildningsförvaltningen ska med ansökan och genomförda kontroller som grund göra en noggrann bedömning av huvudmannens förutsättningar att bedriva verksamheten och ta fram ett beslutsunderlag till barn- och utbildningsnämnden som beslutar om ansökan ska godkännas. Godkännande ska lämnas om den enskilde har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen och den inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för barnen/eleverna eller för motsvarande kommunal verksamhet. Handläggning av ärendet bör inte ta längre tid än fyra månader från det att komplett ansökan

² Ska endast beaktas vid godkännande av ansökan. Kommunen har sedan inte tillsynsansvar över Skollagens (2010:800) 6 kapitel.

inkommit. Ett beslut i fråga om godkännande och rätt till bidrag kan överklagas (skollagen 28 kap. 5 §). Besvärshänvisning ska således bifogas beslutet.

3.3.1 Villkorat godkännande

Utgångspunkten för att en ansökan ska beviljas är att det finns en lokal alternativt ett bygglov för lokal anpassad för förskoleverksamhet. Det kan dock vara svårt för huvudman att säkra hyreskontrakt, bygglov, mark för nybygge, m.m. innan ett godkännande har lämnats för verksamheten att starta. Barn- och utbildningsnämnden kan trots att detta saknas godkänna en ansökan om huvudmannen i sin ansökan tydligt beskrivit hur den framtida lokalen ska se ut och disponeras och om det därigenom är möjligt att göra en sammanvägd bedömning av huvudmannens förutsättningar att uppfylla ställda krav i gällande styrdokument. Godkännandet ska villkoras med att dessa handlingar (hyreskontrakt, bygglov m.m.) ska lämnas till utbildningsförvaltningen innan verksamheten startar dock senast inom ett år från att godkännande lämnats.

3.4 Överlåtelse och krav på ny ansökan

Barn- och utbildningsnämndens beslut om att lämna bidrag till enskild huvudman gäller endast för den huvudman som avses i beslutet. Om huvudmannen överlåter verksamheten måste ny ansökan göras av den nya huvudmannen (såväl fysisk som juridisk person).

Om verksamheten helt eller i väsentliga delar ändras eller flyttas ska ny ansökan göras av huvudmannen.

Om verksamheten inte startat inom ett år från att godkännande erhållits eller om verksamheten ligger nere i mer än ett år ska utbildningsförvaltningen genom ett tillsynsärende föreslå att tillståndet återkallas, om inte särskilda skäl föreligger. Särskilda skäl kan till exempel vara om huvudmannen bygger nya lokaler som inte är färdigställda. Huvudmannen ska kontaktas om och när återkallelse övervägs.

4 TILLSYN

Via tillsyn får det allmänna och allmänheten insyn i de fristående verksamheterna. Politiker, förvaltning, föräldrar och skattebetalare kan därigenom kontrollera att barnen får den verksamhet och säkerhet som lag och styrdokument i övrigt föreskriver.

Enligt skollagens 26 kapitel är det kommunen som är tillsynsmyndighet och därmed har tillsynsansvar över de förskolor och fritidshem som godkänts av kommunen att bedriva verksamhet. Tillsynen ska omfatta i vilken mån den fristående verksamheten följer gällande lagar och andra föreskrifter. För att utöva tillsyn har kommunen rätt att på plats granska verksamheten och rätt att få tillträde till de lokaler och andra utrymmen som används i verksamheten. Den enskilda huvudmannen är skyldig att på begäran lämna upplysningar, handlingar och annat material som behövs för tillsynen.

4.1 Undantag från kommunens tillsynsansvar

Kommunen har enligt skollagen 26 kap. 4 § inte tillsyn över att bestämmelserna följs avseende att åtgärder vidtas i fall av kränkande behandling (skollagen 6 kap.) Detta är en uppgift för Skolinspektionen.

4.2 Utbildningsförvaltningen har en särskild plan för den systematiska tillsynen

Utbildningsförvaltningen har upprättat ett förslag avseende den systematiska tillsynen av fristående förskolor, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet (se bilaga 3 till tjänsteskrivelsen i ärendet).

Birgitta Knutsson Rohdin

Skolutvecklingspartner